

# ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเลี้ยงปลาดุกบิกอูของเกษตรกร ในตำบลทานตะวัน อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย

## Factors affecting famers's atisfaction in Hybrid Catfish aquaculture in Than Tawan Sub-district, Phan District, Chiangrai Province

เขมณัฐ ศรีวิชัย<sup>1</sup>, วรทัศน์ อินทรคัมพร<sup>1\*</sup>, ดุษฎี ณ ลำปาง<sup>1</sup> และ เสาวลักษณ์ แยมหมื่นอา<sup>1</sup>  
Khemmanat Sriwichai<sup>1</sup>, Wallratat Intaruccomporn<sup>1\*</sup>, Dussdee Na Lumpang<sup>1</sup>  
and Soawaluck Yammuenart<sup>1</sup>

**บทคัดย่อ:** การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกร และศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการ ประกอบอาชีพการเลี้ยงปลาดุกบิกอูในตำบลทานตะวัน อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย โดยการสัมภาษณ์เป็น รายบุคคลระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2560 จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจในการ ส่งเสริมการเลี้ยงปลาดุกบิกอูที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดทั้งนี้ด้านการเลี้ยงคือ คุณภาพผลผลิต ปริมาณผลผลิต และ การจำหน่ายผลผลิตด้านการส่งเสริมการเลี้ยงคือการแนะนำเกี่ยวกับอุปกรณ์การเลี้ยงปลาดุกบิกอู การจัดโปรแกรม การเลี้ยงปลาดุกบิกอู และการจัดลำดับการเลี้ยงปลาดุกบิกอู การให้ข้อมูลแก่เกษตรกรอย่างรวดเร็ว การให้ข้อมูล แก่เกษตรกรมีความชัดเจนเข้าใจง่ายและชี้แจงความปลอดภัยเกี่ยวกับการปล่อยลูกปลากการใส่สารเคมี ด้านปัจจัยการ ผลิต คือคุณภาพพันธุ์ปลาดุกบิกอูและคุณภาพอาหารเสริมปลาดุกบิกอูด้านการบริการ คือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติ งานซึ่งความสัมพันธ์ตัวแปรอิสระมีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $P<0.05$ ) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้คือควรมีการนำสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารกับเกษตรกรให้สามารถรับรู้ได้อย่าง ทั่วถึง

**คำสำคัญ:** ปลาดุกบิกอู, ปัจจัยความสัมพันธ์, ความพึงพอใจ

**ABSTRACT:** The objectives of this study were: to study the feature of basic personality economy and society of farmers to study the factors which related to satisfaction of farmers and to study the problem obstruction and suggestion of farmers who have Hybrid Catfish farming in Than Tawan Sub-district, Phan District, Chiangrai Province. Interview to individual between October to November 2017. The results showed that farmers have the satisfaction of farmers to farmers has the most average points: quality of product amount of product and sale of product support hybrid catfish farming suggestion about Equipments Processing, program for hybrid catfish farming, and rearrange to hybrid catfish farming. Suggestion clear information to farmers and suggestion about selfty chemical, the factors of product quality of hybrid catfish and quality of supplementary food to hybrid catfish, the service which equipments processing. The relation independen variable have affect to dependent variable is statistically significant ( $P<0.05$ ). Recommendations there for use technology and innovation apply communicate to farmers.

**Keywords:** hybrid catfish, factors the relation, satisfaction

<sup>1</sup> สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและพัฒนานาชนบท คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Agriculture Extension and Rural Development, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University

\* Corresponding author: sriwichai.khem306@gmail.com

## บทนำ

เชียงรายเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่อยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมในสาขาต่างๆ มาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษโดยมีทั้งการปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ ทั้งสัตว์บกสัตว์น้ำ โดยยึดหลักตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ ภูมิสังคม เพราะสภาพแวดล้อมเป็นบรรทัดฐานทำให้ประชากรเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมของตนเองและครอบครัว ตามความสนใจจากองค์ประกอบดังกล่าวอำเภอพานเป็นอำเภอที่ตั้งอยู่ในทิศใต้ของจังหวัดเชียงราย มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีแหล่งน้ำอย่างเพียงพอ ตลอดทั้งปีมีแม่น้ำไหลผ่านอยู่หลายสายดังนั้นประชากรของอำเภอจึงประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่สำคัญคือการทำนาเป็นอาชีพหลักและอาชีพรองคือการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อจำหน่าย โดยอำเภอพานจะเป็นแหล่งเลี้ยงปลาที่สำคัญซึ่งเป็นแหล่งผลิตเพื่อจำหน่ายทั้งในจังหวัดเชียงรายและจังหวัดพื้นที่ใกล้เคียงในเขตภาคเหนือและยังสามารถส่งไปจำหน่ายยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และจีน โดยปลาส่วนใหญ่จะเป็นปลานิล แต่ก็มีเกษตรกรในเขตตำบลทานตะวัน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ได้มีการเลี้ยงปลาอีกชนิดหนึ่งคือ การเลี้ยงปลาดุกบักอูย (องค์การบริหารส่วนตำบลทานตะวัน, 2561) จากสถานการณ์การผลิตพบว่าเกษตรกรยังมีการเลี้ยงปลาดุกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการประมาณการณ์ผลผลิตปลาดุกที่ได้จากการเพาะเลี้ยงปี พ.ศ. 2560 มีปริมาณ 112,665 ตัน และมูลค่า 6,020.81 ล้านบาท ปริมาณเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3.29 ส่วนมูลค่าเพิ่มขึ้น ร้อยละ 7.37 เมื่อเทียบกับปีก่อนจำนวนฟาร์มเลี้ยงในปี พ.ศ. 2559 มีการเลี้ยง 93,913 ฟาร์ม ส่วนจำนวนฟาร์มเลี้ยงในปี พ.ศ. 2560 มีการเลี้ยง 97,294 ฟาร์ม เนื่องจากปี พ.ศ. 2559 เกษตรกรประสบภาวะภัยแล้ง ปริมาณน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตรมีน้อย เกษตรกรจึงเปลี่ยนไปเลี้ยงปลาดุกกันมากขึ้นเนื่องจากใช้น้ำน้อย และเลี้ยงง่าย (กลุ่มเศรษฐกิจการประมง, 2561) ดังนั้นการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพเลี้ยงปลาดุกบักอูยใน

ตำบลทานตะวัน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จะทำให้ได้ทราบว่าเกษตรกรที่ประกอบอาชีพเลี้ยงปลาดุกบักอูยเหล่านี้มีสิ่งใดบ้างที่ทำให้เกิดความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการประกอบอาชีพเลี้ยงปลาดุกบักอูย เพื่อจะเป็นแนวทางการส่งเสริมให้เกษตรกรเหล่านั้นมีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพเลี้ยงปลาดุกบักอูยมากขึ้น อันจะช่วยป้องกันการขาดแคลนปริมาณปลาดุกในภูมิภาค ตลอดจนบรรเทาปัญหาการละทิ้งอาชีพเลี้ยงปลาของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย

## วิธีการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยคือ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาดุกบักอูย ตำบลทานตะวัน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำนวนทั้งสิ้น 106 รายโดยการนำจำนวนเกษตรกรทั้งหมด (Sampling Frame) มาคำนวณหาขนาดโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (บุญธรรม, 2534) ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้มีจำนวน 84 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบโครงสร้าง (structural) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด (close-ended questions) และคำถามแบบปลายเปิด (open-ended questions) โดยการศึกษาจากเอกสารวิชาการ ทฤษฎีของ มาสโลว์ (Maslow, A.H. 1970) รวมทั้งทฤษฎีอื่น ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโครงสร้างโดยนำเสนอแบบสัมภาษณ์กับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบและแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความถูกต้องสมบูรณ์เที่ยงตรงตามเนื้อหาภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์นำไปเก็บข้อมูล โดยกำหนดตัวชี้วัด และมาตรวัดข้อมูลในแต่ละตัวแปรตามที่กำหนดตามประเด็นตัวชี้วัด และมาตรวัดสร้างเป็นข้อคำถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การเลี้ยงปลาดุกบักอูย รายได้จากการจำหน่ายปลา พื้นที่การเลี้ยงปลา สภาพถือครองที่ดิน จำนวนแรงงานในครัวเรือน

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การศึกษาดูงาน แหล่งข่าวสารที่ได้รับ แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงปลา ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการส่งเสริมในการส่งเสริมในการเพาะเลี้ยงปลาดุกบักอูย ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเลี้ยงปลาดุกบักอูย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติสถิติพรรณนาสถิติค่ามัธยฐานเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยสถิติเชิงอนุมาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุใช้วิธี least square method โดยใช้ matrix approach

### ผลการศึกษาและวิจารณ์

#### ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

การศึกษากลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาดุกบักอูยพบว่า ร้อยละ 51.20 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 45.22 ปี ร้อยละ 31.00 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสบการณ์ในการเลี้ยงเฉลี่ย 3.02 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 51.20 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป รายได้เฉลี่ย 57,761.42 บาท/ปี รายได้นอกจากนี้จากการเลี้ยงปลาดุกบักอูยเฉลี่ย 59,138.42 บาท/ปี รายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 145,543.22 บาท/ปี มีพื้นที่ของตนเองเฉลี่ย 11.72 ไร่ พื้นที่เช่าเฉลี่ย 5.21 ไร่ มีพื้นที่การเลี้ยงปลาดุกบักอูยเฉลี่ย 11.26 ไร่ จำนวนบ่อที่ใช้เลี้ยงเฉลี่ย 7.64 บ่อ จำนวนแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 4.17 คน จำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ย 3.02 คน เกษตรกรมีส่วนใหญ่ร้อยละ 55.96 กู้เงินเพื่อนำไปเลี้ยงปลาดุกบักอูย และแหล่งเงินกู้จาก ธ.ก.ส. เกษตรกรมีหนี้สินเฉลี่ย 145,584.70 บาท แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงจากชลประทานคิดเป็นร้อยละ 64.28 การติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเพื่อนเกษตรกรเฉลี่ย 5.42 ครั้ง การติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตร 2.42 ครั้ง การรับรู้ข่าวสารร้อยละ 34.52 รับรู้ข่าวสารผ่านช่องทางเจ้าหน้าที่ของรัฐการนำความรู้จากหนังสือ วารสาร เอกสาร ไปปฏิบัติเกือบทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 33.34 เกษตรกรการนำความรู้จากการอบรมไปปฏิบัติเกือบทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ

38.09 และภาพรวมทัศนคติที่มีต่อการเลี้ยงปลาดุกบักอูยของเกษตรกรมีระดับทัศนคติเห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย 1.38) ซึ่งสอดคล้องกับ พัทธราภรณ์ (2551) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเลี้ยงปลาน้ำจืดตามมาตรฐานขั้นปลอดภัยของเกษตรกร อำเภอสนทวาย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นชาย อายุเฉลี่ย 54.32 ปี

จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีรายได้ในครัวเรือนเฉลี่ย 187,437.10 บาท/ปี มีประสบการณ์ 1-5 ปี มีที่ดินในการถือครองเฉลี่ย 10.99 ไร่ แรงงานในครัวเรือน 1-2 คน เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนเกษตรกรมากที่สุด ส่วนใหญ่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่การประมง

#### ความพึงพอใจของเกษตรกรในการส่งเสริมการเลี้ยงปลาดุกบักอูย

จากการพิจารณาเกี่ยวกับความพึงพอใจของเกษตรกรในการส่งเสริมการเลี้ยงปลาดุกบักอูยพบว่า ความรู้ของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95) ดังนี้

**ด้านการเลี้ยง** พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในการส่งเสริมการเลี้ยงปลาดุกบักอูยในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13) โดยด้านการจำหน่ายผลผลิตมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.34) รองลงมา ด้านปริมาณผลผลิตความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.23) ราคาพันธุ์ปลาที่มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18) คุณภาพผลผลิตมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.13) สถานที่เลี้ยงมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13) ราคาผลผลิตมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.12) วิธีการชำระเงินมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.12) ปริมาณและเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิต (จับปลา) มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.09) ภาชนะบรรจุผลผลิตมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.08) ระยะเวลาการชำระเงินมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.06) การเลี้ยงและการดูแลมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.03) และวันเก็บเกี่ยวผลผลิตมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.73) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้อง

กับการศึกษาของ อานูภาพ (2549) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการประกอบอาชีพเลี้ยงปลาของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเลี้ยงและด้านการส่งเสริมการเลี้ยงปลา

**ด้านการส่งเสริมการเลี้ยง** พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในการส่งเสริมการเลี้ยงปลาดุกบิ๊กอุยในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78) โดยด้านที่แจ้งความปลอดภัยเกี่ยวกับการปล่อยลูกปลาการใช้สารเคมีมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.32) รองลงมาด้านการให้ข้อมูลแก่เกษตรกรมีความชัดเจนเข้าใจง่ายมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.29) การจัดโปรแกรมการเลี้ยง และการจัดลำดับการเลี้ยง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.23) การให้ข้อมูลแก่เกษตรกรอย่างรวดเร็วมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.22) การแนะนำเกี่ยวกับอุปกรณ์การเลี้ยงมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.22) ความต้องการของตลาดในการเลี้ยงแต่ละรอบมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.19) ในการออกเยี่ยมเกษตรกรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.17) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาดุกบิ๊กอุยมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.15) การดูแลรักษาการแนะนำด้านวิชาการการเลี้ยงมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.11) และการให้ข้อมูลเกษตรกรอย่างถูกต้องมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.73) ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประเสริฐ (2549) พบว่าการถ่ายทอดความรู้เรื่องการให้อาหารปลา ลักษณะอาการเป็นโรคของปลา อัตราการปล่อยลูกปลา การควบคุมและการป้องกันโรคปลามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.86)

**ด้านการผลิต** พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในการส่งเสริมการเลี้ยงปลาดุกบิ๊กอุยในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.80) โดยคุณภาพอาหารเสริมมีความพึง

พอใจในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.43) รองลงมาคุณภาพพันธุ์ปลามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.28) ด้านราคาพันธุ์ปลามีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18) ราคาสารเคมีมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.17) ราคาอาหารมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.15) ราคาयरักษาโรคมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.15) คุณภาพयरักษาโรคมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.14) คุณภาพอาหารความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.12) คุณภาพสารเคมีมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.05) น้ำหนักผลผลิตที่รับซื้อมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.05) คุณภาพบ่อเลี้ยงปลา มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รัตมี (2553) พบว่า การสนับสนุนปัจจัยการผลิตของเกษตรกรที่เลี้ยงปลาทับทิมในกระชังแบบมีสัญญาณผูกพันกับบริษัทเอกชน ในอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ เกษตรกรมีความพึงพอใจที่คะแนนเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ คุณภาพของสารเคมีและคุณภาพयरักษาโรค

**ด้านการบริการ** พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในการส่งเสริมการเลี้ยงปลาดุกบิ๊กอุยในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.12) โดยด้านภาษาที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.28) รองลงมาด้านยานพาหนะที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.21) อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.15) ความปลอดภัยของจุดรับซื้อมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.09) สถานที่ในการรับซื้อผลผลิต (ใกล้ไกล) มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.03) และความสะอาดของจุดรับซื้อมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.96) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รัตมี (2553) พบว่า ความพึงพอใจของเกษตรกรด้านกระบวนการบริการและอุปกรณ์ ในการส่งเสริมการเลี้ยงปลาทับทิมในกระชัง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

### ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจ สังคม กับความพึงพอใจของเกษตรกรในการส่งเสริมการเลี้ยงปลาอุกบักอูย

การศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามความพึงพอใจของเกษตรกรในการส่งเสริมการเลี้ยงปลาอุกบักอูย พบว่า ตัวแปรอิสระจำนวน 2 ตัวแปรที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $P < 0.05$ ) ได้แก่ รายได้จากการจำหน่ายปลาอุกบักอูย และการได้รับข่าวสารการเลี้ยงปลาอุกบักอูย โดยทั้ง 2 ตัวแปร มีผลเชิงบวกจากการวิเคราะห์ถดถอยพหุโดยนำตัวแปรอิสระทั้ง 10 ตัวแปรไปใส่ในสมการแล้วคำนวณโดยใช้วิธีหลายขั้นตอน

(stepwise) ปรากฏว่าได้ค่า  $F = 5.121$  ;  $Sig. = 0.000^b$  ซึ่งมีความพึงพอใจ  $= 3.382 + 0.658$  (รายได้จากการจำหน่ายปลาอุกบักอูย)  $+ 1763$  (การได้รับข่าวสารการเลี้ยงปลาอุกบักอูย) (Table 1) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติพงศ์ (2553) พบว่า รายได้สุทธิจากการจำหน่ายปลา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ ความสำเร็จในการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกรในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ และสอดคล้องกับการศึกษาของ ชนิดา (2543) พบว่า ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในเขตจอมทอง กรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับการได้รับข่าวสารการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

Table 1 Multivariate analysis to satisfaction of farmers encourage hybrid catfish farming

| Variable                                                       | Regression coefficient (b) | t     | Sig      |
|----------------------------------------------------------------|----------------------------|-------|----------|
| Revenue from sales Hybrid Catfish (bath)                       | 0.658                      | 3.663 | 0.000*** |
| To get the news hybrid catfish farming (time)                  | .1763                      | 2.082 | .036***  |
| Constant                                                       | 3.382                      | 1.416 | .412     |
| $R^2 = 0.431$ $SEE = 1.388$ $F = 5.121$ $Sig\ of\ F = 0.000^b$ |                            |       |          |

### สรุป

การศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรในการส่งเสริมการเลี้ยงปลาอุกบักอูย พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายปลาอุกบักอูยมากมีความพึงพอใจในการส่งเสริมการเลี้ยงมากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้จากการจำหน่ายปลาอุกบักอูยน้อย ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรมีความพึงพอใจในการเลี้ยงปลาอุกบักอูยสำหรับการได้รับข่าวสารเกษตรกรมีความพึงพอใจคำแนะนำทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้นส่งผลให้มีความรู้ในการเลี้ยงดีกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้รับข่าวสารและจากการศึกษาพบว่า การส่งเสริมการเลี้ยงปลาอุกบักอูยเกษตรกรให้ความสำคัญต่อการได้รับคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในด้านการใช้สารเคมี และความปลอดภัยเกี่ยวกับการปล่อยลูกปลาในระดับมาก ด้านการแนะนำอุปกรณ์การเลี้ยงปลาอุกบักอูยมี

ระดับมาก สรุปได้ว่าการส่งเสริมการเลี้ยงปลาอุกบักอูยเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาอุกบักอูย ในตำบลทาดวัน อำเภอพานจังหวัดเชียงรายจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา คือ ควรมีการนำสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารกับเกษตรกรให้สามารถรับรู้ได้อย่างทั่วถึงรวมถึงการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้อย่างรอบด้านให้กับเกษตรกร เพื่อความเหมาะสมและสนองความต้องการของเกษตรกรและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับเกษตรกร รวมทั้งการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มผลิต แปรรูป และจำหน่าย เพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลผลิตให้กับเกษตรกร โดยมีการบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกร ควบคู่กันไปอย่างเป็นระบบ

## เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงศ์ คำคง. 2553. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกร ในอำเภอสนทวาย จังหวัดเชียงใหม่.วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- กลุ่มเศรษฐกิจการประมง. 2561. เศรษฐกิจการประมง.กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- ชนิดา สายะตานันท์. 2543. ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรวมของเกษตรกรในเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- บุญธรรม กิจปรีดา. 2534. เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. โรงพิมพ์สามเจริญพานิชย์, กรุงเทพฯ.
- ประเสริฐ ขนอม. 2549. ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลาทัตบทีมในบ่อดินของจังหวัดนครศรีธรรมราช. ปัญหาพิเศษปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- พัชราภรณ์ เยาวสุด. 2551. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเลี้ยงปลาน้ำจืดตามมาตรฐานชั้นปลอดภัยของเกษตรกร อำเภอสนทวาย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- รัศมี เสาร์คำ. 2553.ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการเลี้ยงปลาทัตบทีมในกระชังแบบมีสัญญาผูกพันกับบริษัทเอกชน ในเขตอำเภอคลองหลวงจังหวัดเชียงใหม่.การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- องค์การบริหารส่วนตำบลทาดะวัน. 2561. แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ.2561-2564). เชียงราย.
- อานุกาพ วรณคนาพล. 2549. ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเลี้ยงปลาของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำมหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- Maslow, A.H. 1970. Motivation and personality.2<sup>nd</sup> ed. Harper and Row Publshers, New York.